

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА
кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
кафедра соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ
ОСОБИСТОСТІ В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,
ПРИСВЯЧЕНОЇ 300-РІЧЧЮ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
ГРИГОРІЯ САВИЧА СКОВОРОДИ

21 ЖОВТНЯ 2022 РОКУ

ХАРКІВ – 2022

УДК 37.015.31:316.42
ББК 74.60
С91

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
(протокол № 11 від 16 .11.2022 р.).*

Редакційна колегія: Васильєва М.П. – доктор педагогічних наук, професор;
Романова І.А. – доктор педагогічних наук, доцент;
Шеплякова І.О. – кандидат педагогічних наук;
Штанько М.О. – ст. лаборант кафедри.

Автори опублікованих матеріалів відповідають за підбір, точність і достовірність наведених фактів, правильне цитування джерел, власних імен та інших відомостей. Редакційна колегія не завжди поділяє думку авторів.

Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 300-річчю з дня народження Григорія Савича Сковороди, 21.10.2022 р. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. 225 с.

Збірка містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої сучасним проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі, реаліям і тенденціям розвитку професійної діяльності фахівців соціальних інституцій з вирішення актуальних проблем соціальної роботи.

Матеріали представляють інтерес для науковців і практиків у галузі соціальної і соціально-педагогічної діяльності, науковців-початківців (здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальності «Соціальна робота») й практиків – фахівців соціальних інституцій.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2022.
© Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки, 2022.

ЗМІСТ

ПУБЛІКАЦІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ І ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЙ

Аксакова П.А. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СУТІ І ОСОБЛИВОСТЕЙ
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ-СИРИТ.....9

Алексеева Н.І., Кабусь Н.Д. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ
ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ В
ПІДЛІТКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....10

Бейник К.В. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ
СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ АРТ-
ТЕРАПЕВТИЧНИМИ ЗАСОБАМИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ.....15

Білоцерківська О.М., Васильєва М.П. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ
АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ ДО ФОРМУВАННЯ
ВІДПОВІДАЛЬНОГО БАТЬКІВСТВА СТАРШОКЛАСНИКІВ21

Білько О.П., Шимко І.М. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
ПРАЦІВНИКІВ ПСИХОЛОГІЧНИХ СЛУЖБ У СИСТЕМІ ОСВІТИ.....27

Бондарєва Ю.Л., Гончаренко О.В. ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО
СЕРЕДОВИЩА ДИТЯЧОГО БУДИНКУ СІМЕЙНОГО ТИПУ ЗАСОБАМИ
СІМЕЙНОГО ДОЗВІЛЛЯ.....34

Борсук Т.О. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З
ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ КРИЗОВИХ
ВИКЛИКІВ.....37

Буйницька М.М. ЗМІНА ВЕКТОРУ МЕТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ПРАВОВОЇ ГАЛУЗІ.....41

Вазуля К.С. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ЖОРСТОКОЇ
ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У ЗАКАЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ.....43

Варава К.В. ПРОФІЛАКТИКА ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У
ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....46

Васильєва М.П. РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В
УМОВАХ ВІЙНИ.....48

ПУБЛІКАЦІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ І ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЙ

Аксакова П.А.

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СУТІ І ОСОБЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ

Поява проблеми сирітства як біологічного, так і соціального зумовлена негативним соціально-економічним становищем українського суспільства, відбиток якого накладається на громадян та безпосередньо на їхні сім'ї.

Сирітство, а точніше його поширення на Українських землях, має різко негативний характер, бо таке явище сприяє розвитку інших соціальних проблем. Прикладом може стати поширення безробіття, бідності, пияцтва, наркоманії та втрата моральних цінностей населенням у різних соціальних групах. Однак головною проблемою, яку тягне за собою таке явище, як сирітство, є руйнування інституту сім'ї як суспільної цінності.

Вищезазначене підкреслює потребу у розвитку і популяризації інституту прийомних сімей та забезпечення їх систематичного соціально-виховного впливу на сиріт, зокрема молодшого шкільного віку, для формування особистості дитини.

Як зазначала А. Рижанова, саме соціальне виховання є основним у процесі становлення дитини та її розвитку як особистості. Адже тут формується ієрархічна модель соціальних якостей, цінностей і поведінки.[2].

Соціальне виховання – це педагогічно орієнтована і доцільна система сприяння особистості в оптимальній реалізації здібностей та можливостей на всіх вікових етапах розвитку людини, в різних сферах мікросередовища особистості з використанням потенціалу всіх суб'єктів виховного процесу [1].

Соціальне виховання є актуальним питанням для дітей-сиріт, які виховуються прийомною сім'єю. Воно має велике значення через те, що частину життя дитина-сирота могла перебувати у закладі інтернатного типу або ж у дитячому будинку, де значну увагу проблемі не надавали. З іншого боку, проблема могла початись ще до потрапляння дитини у такі заклади, наприклад, через асоціальну сім'ю, психологічні травми тощо. Отже, коли дитина потрапляє у надійне середовище, треба неодмінно починати приділяти увагу організації її соціального виховання. Дитина повинна розумітися на різних поведінкових моделях, законах взаємодії людей між собою, мати елементарні навички самообслуговування.

Дієве вирішення поставленої проблеми можливо лише з допомогою фахівців центрів соціальних служб, а також може бути залученим соціальний педагог навчального закладу. Саме вони можуть розробити ефективний план технології супроводу родини з дитиною-сиротою. Він включає у себе послуги (соціально-педагогічні, соціально-економічні, психологічні, соціально-медичні

та інформаційні) для створення належного виховання та утримання дитини у прийомній сім'ї в цілому.

У роботі з цією категорією є свої особливості, на які варто звернути особливу увагу. Зокрема, те що при вирішенні проблеми дітей-сиріт педагогу доведеться звернутися до багатьох соціальних інституцій, громадських груп та об'єднань для спільної праці. Виявлення проблем їх вирішення здійснює не тільки педагог, але й дитячий будинок, відділ опіки, центр соціального захисту, правоохоронні органи тощо. А також формою такої роботи можуть бути різні заходи з підтримки прийомних батьків, організовані спеціальними групами фахівців для забезпечення комплексного підходу. Зокрема групи мають допомогти уникнути ізоляції, знайти друзів для дитини серед інших прийомних дітей шляхом надання кваліфікованої допомоги.

Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка цілісної технології роботи з прийомною сім'єю, яка забезпечуватиме цілеспрямоване соціальне виховання прийомної дитини.

Список використаних джерел:

1. Бурим О.В. Соціальне виховання молодших школярів у приватних загальноосвітніх навчальних закладах : дис. канд. пед. наук. :13.00.05 – соціальна педагогіка. Луганськ, 2008. 208 с.

2. Рижанова А.О. Розвиток соціальності людини як умова формування громадянського суспільства. *Наука і соціальні проблеми суспільства: освіта, культура, духовність* : матер. V міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20-21 травня 2008 р.). Х. : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2008. С. 98-100.

Алексєєва Н.І.

здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Кабусь Н.Д.

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ В ПІДЛІТКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті обґрунтовано необхідність запобігання проблеми алкогольної залежності підлітків, визначено суть та основні напрями соціально-педагогічної діяльності з профілактики вживання алкоголю в підлітковому середовищі, виокремлено компоненти готовності фахівця до професійної діяльності в означеному напрямі, запропоновано комплекс засобів навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх соціальних педагогів до профілактики алкоголізму серед підлітків у закладах загальної середньої освіти.